

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo leto 1 gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino in dopise sprejema J. Krajec v Novem mestu.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za vsako vrsto z navadnimi črkami 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

Našim naročnikom!

Današnji list poslali smo vsim dosedanjim naročnikom. Uljudno prosimo, kateri se še niso na novo naročili, naj blagovoljno to kmalo store. Naročnina je, kakor do sedaj en goldinar.

Vredništvo.

Novo leto.

Kaj nam bode prineslo? Pričakujmo in nadejajmo se vsega dobrega! Dolenjci bomo veseli, ako se l. 1886 tako obnese, kakor se je l. 1885, ki je nam dalo dobro vinsko letino, poglavitni pridelek naše pokrajine. Živimo torej v lepi nadi tudi v prihodnjem letu; vsaj vinorejec živi itak največ od samega upanja. Najprvo se nadeja ugodne zime, da mu trta ne pozebe, potlej upa, da mu spomladanski mrz (meseca maja) ne škoduje, potlej gleda, kako trta grozde nastavlja, potem prosi lepaga vremena med cvetjem, toplote pri razvijanju in kuhanji grozdja itd. Lani je že bilo vse to zelo po naši volji. Zato pa se smemo še v bodočem letu dobre vinske letine nadejati, ker pravijo, da sledite ali dve dobri ali dve slabi vinski letini skupno. Pa ker je les na vinski trti l. 1885 dobro dozorel, še to daje nekaj upanja za dobro vinsko leto 1886.

Te nade gojijo z nami vred dolenjski vinorejci. Imamo pa še vsa druga upanja od l. 1886. Od tega leta pričakujemo še vse polno drugih dobrih reči. Vsi kmetijski pridelki naj bi se obnesli, in Dolenjecem naj bi boljši časi prisijali še v marsičem drugim! Leto 1886 naj bi nam prineslo enkrat zanesljivo novico, da se bode zidala dolenjska železnica. Slavni deželni zbor naj bi l. 1886. za gotovo prestavil vinarsko in sadje-rejsko šolo iz Vipavskega na Dolenjsko. Osnovala naj bi se v Metliki 3 dolenjska kmetijska razstava. (Kakor znano, je bila prva v Novem mestu, druga je bila l. 1884 v Krškem). Leta 1886 naj bi kmetijske podružnice po Dolenjskem se oživele, kakor to toplo za vso Kranjsko priporoča „Kmetovalec“, kranjske kmetijske družbe časnik. — Lani se je otvorila posojilnica v Krškem, leta 1886 naj bi se še kje drugod po Dolenjskem.

Na polji politike bode l. 1886 po dolenjskih mestih gotovo več sporazumljenja, nego ga je bilo l. 1885; kajti volitve v državni zbor so srečno pri kraju, hvala Bogu! Sporazumljenje in miroljubnost je lepa reč, in to posebno priporočam Dolenjecem, ki se le preveč radi prepirajo; še sosed s sosedom, brat z bratom se rad kavsa in ravsa. To je grdo in škodljivo. „Bratje ljubite se med seboj, kakor sem jaz vas ljubil“. Te Zveli-

Podlistek.

Vlahi.

Kaj so Vlahi? — Prebivalcem dolenjskim ob hrvaškeji meji so dobro znani — vsaj po zvanje. Kdo ne pozna na sejmu v Metliki, Novem mestu ali Kostanjevici onih krepkih mož v horvaškeji nošnji z torbico, od katere se nikdar ne loči? Kdo se še ni zanimivo oziral po ženah s črez rame visečimi črnimi kitami, z belim pokrivalom na glavi, pisanim zastorom pred seboj? Ali kdo, pravim, če je prišel doli na sejem, kdo se ni čudil rudečej, večkrat mnogopisanej čepici, ki pokriva kakor vran črne lase vlaških deklet? —

Po zvanje jih torej spodnji Dolenjci dobro poznate; tudi občujete mnogo z njimi. Zlasti mi

je znano, da jih v kostanjeviškem okraju mnogo jemljete v delo. Ali kaj so? od kod? od kdaj pri nas? kakova je njihova vera? v kacej razmeri do naše? — ta je morda popolnoma znano le nekterim. Zato vam bodo letos o tem kaj več povedale „Dol. Nov.“ Upamo, da jih bodele prav radi poslušali, — posebno še zato, ker ne bodo ostale samo pri bližnjih sosedih vaših, ampak peljale vas bodo še nekoliko dalje: tje v Bosno, na Srb-sko in Bulgarsko in — k daljnim severnim bratom našim — k mogočnim Rusom. Spoznavajmo se, pa se bomo ljubili in spoštovali! Spoznavajmo se, pa si bomo marsikaj prizanesli — odpustili! —

Danes vam povem samo, od kod in kedaj so se pri nas naselili Vlahi. Vlahe zovemo tudi Uskoke. Zakaj? zato ker so k nam uskočili iz

čarjeve besede naj vas vodijo v novem letu, pa boste srečno in zadovoljno živeli. Ljubite pa tudi svoj dom in svoj jezik! Lepo domovje ima slehern Dolenjec. Naj ga skrbno glešta in oskrbuje, naj zasaja sadno drevje okolo njega! Enako krasna je pa tudi naša materinščina, naš lepi jezik slovenski! Govorimo in pišimo radi naš jezik! Spoštujmo in branimo ga, ako bi ga gdo grdil. Berimo radi slovenske knjige in časopise ter učimo se iz njih in napredujmo!

Dolenjci, berite in podpirajte radi tudi vaš časnik „Dolenjske Novice“. Nabirajte zanj naročnikov, pišite mu tudi o novicah in raznih prigodkih, ki se sem ter tje po Dolenjskem pripetijo. S tem boste koristili skupni Dolenjski, pa tudi nam vstregli. Skupno se podpirajmo! To so naše želje in nade v začetku l. 1886., in s tem kličemo vsem častitim bralcem in prijateljem:

„Veselo novo leto!“

„Dolenjske Novice“ ob novem letu 1886.

Slovenci so po navadi dobrega srca; kar imajo, radi dadó, da drug drugemu pomagajo. Tako je tudi prav; zakaj krščanska ljubezen ravno to najbolj trdo zapoveduje. Kedar tedaj sosed sosedu kruha na mizo položi mu prijazno namigne rekoč: „prijatelj, vreži si no in pokusi naše gospodinje peke.“ Tako so mislili tudi ustanovitelji „Dol. Nov.“ z ranjcem, škofom Slomšekom, ki so pred letom dni v življenje spravili nov list in Vam dragi Slovenci razgrnili svojo mizo. Po hrani katero so Vam podajale „Dol. Nov.“ ste pridno segli, znamenje, da je bil tak list potreben, zlasti za našo stran, in da se je Vam prikupil. Postali smo tedaj drug drugemu malo več, kakor samo znanci ali sobojevniki za napredek kmetskega stanu, postali smo pravi domačini ki drug drugemu že dokaj zaupamo. Lepa stara slovenska navada pa je, da si kot taki v nastopu nove dobe

našega življenja razodenemo svoja srca. Dolžnost „Dol. Nov.“ je sedaj vsim Svojim prav pristrčno vošiti: „Veselo in Srečno novo leto!“ sebi pa, da jih vsi dobrovoljno prejmete, kedar k Vam pridši na vrata potrkajo. Vzemite jih gostoljubno pod streho, gotovo Vam bodo mnogo mnogo lepega, koristnega in zabavnega povedale, ako jih bote le pridno prebirali.

„Dol. Nov.“ dobro vedo, da vsem ni mogoče vstreči, saj tudi še najboljša gospodinja vsakemu dosti dobrega kruha ne speče. Tudi pero ne piše vsako za vsakega enako dobro. Ne trdimo, vendar trudimo se, da bi bili spisi po vsem najboljši, dobro spoznamo da bi se tu in tam dalo marsikaj še bolje povedati, toda vsak pričetek je težak, naj nas to izgovarja; ali pri vsem tem si reči upamo da kedor ni prenapet in preveč ne tirja za en goldinar za celoletno naročnino, se gotovo ne bo kesal, ako si naroči „Dol. Novice“.

Da pa bode list vstregal kolikor mogoče svojemu namenu, imamo tudi neko prošnjo na srci. Seveda kedor prosi ne sme biti izbirljiv, vendar naj nam ne zamerijo naši č. g. dopisovalci, če jih prijazno opomnimo pri dopisih in podučnih člankih (stavkih) ne pozabiti, da so „Dol. Nov.“ v prvi vrsti namenjene za našega kmeta, naj se vselej nam poroča le čista resnica pa tudi pisava bodi lahka, umevna, prikupljiva. Ravno v tej zadevi imel je pretečeno lelo naš vrednik veliko dela. Da postane povestno žlahno predivo, treba ga je omikati pezdirdja. Enako se godi vredniku, če pa le preveč omika, pride tako rada zamera in to skli potem obadva.

Izrekla se je od več strani želja, da bi „Dol. Nov.“ večkrat na mesec izhajale. To željo izpolniti nam bode le mogoče, ako nam Bog pošlje moža domoljuba, ki bi kaj tisočakov volil v ta namen, ker naročnine si ne upamo zvikšati, kajti nekterim ubožnišim, pa ukaželjnim, marsikedar še goldinar preseda.

Bosne. Ko so bili l. 1453 grozoviti Turki pridobili Carigrad, so se potem pleneč in moreč drvili bolj in bolj proti severu in zahodu. Nesrečna Bosna je ječala pod kopiti turških konj. Mnogo jih je sedaj popustilo pravo vero svojih očetov, jeli so mesto Kristusa čestiti Mahomeda! Veliko več pa jih je ostalo zvestih odrešeniku. Ti so zgubili svoje posestvo ter bili ali odvedeni v sužnost, ali pa doma grozno pritiskani — pravi sužnji do današnjih dni. Bili so pa tudi, ki niso hoteli vere zatajiti pa tudi Turku ne služiti, bežali, uskočili so v Avstrijo, od tod imajo tudi ime Uskoki. Leta 1530. so prišli prvi ter so prosili cesarja Ferdinanda, naj jim dá bivališč. Nekako v desetih letih se je naselilo okoli Metlike, Žumberka in Kostela 3000 družin. Vendar so si

vredili svojo novo domovino še le poznejši čas. Kajti od početka niso imeli še zemljišča. Preživili so se s tem, da so ropali v Turških pokrajinah. Velik dobrotnik jim je bil plemeniti gospod Janez Lenkovič, cesarski svetovalec. Bil je stotnik teh Vlahov ter je imel graščino Mehovsko. Razdelilo se je vse to posestvo med Vlahe. Bili so hrabri vojniki, kar so pokazali v mnogih bitkah s Turki. Avstrija jih je zarad tega vojaško vredila, dala jim lastne stotnike ter državno plačo. Zato je pa moral biti od mladih nog do starosti vojak vsak možki, ako je bil le zmožen nositi orožje — ter braniti mejo proti Turkom. Tako je nastala vojaška granica, katero so še le pred kratkim odpravili.

(Dalje prihodnjič.)

Hvalo bomo vedeli prijateljem našega lista, ki nas opomnijo, vsega kar bi našemu ljudstvu ne bilo pristojnega, in se bomo na opravičene želje vselej po mogočnosti ozirali. Skrbeti hočemo za dobro hrano, ker le to da pravo moč, človeku ogreje srce za resnico in pravico in ga potrdi v dobrem. Dandanes pa se je treba toliko bolj pravega nauka držati, kolikor več je zmotnjav in sleparij na svetu. Berite tedaj dragi Slovenci „Dol. Nov.“ po njih bote lahko zdrave pameti in zdrave vere ostali, ustanovniki dobri stoje za to, da bodo zmirom pisale v krščanskem duhu.

Naše geslo je in ostane: vse za vero, dom, cesarja in v povzdigo kmetskega ljudstva, za ktere prid in izobraženje se radi in z veseljem trudimo. Toliko ob kratkem za bodočo novo leto. Med koristne nauke in novosti hočejo „Dol. Nov.“ tudi v bodoče donášati kaj za smeh in kratek čas; kajti človek od težkega dela utrujen potrebuje počitka, da se okreva, duša pa potrebuje tu in tam poštenega razveseljevanja, da se preveč ne vpeha in ne omaga.

Hvaležni tedaj enako gospodom kateri so nas podpirali s peresom, kakor onim rodoljubom, ki so naš list pomagali širiti med ljudstvo, prosimo pohlevno tudi za prihodnje na obe strani za vsako pomoč ter voščimo še enkrat obojnim

„Srečno in veselo novo leto“!

Uravnava dolenje Krke.

To potrebno stvar je bil že pred leti v kranjskem deželnem zboru sprožil pokojni domoljub dr. Razlag v Brežicah. Z nova se je tega predmeta lotil delavni poslanec prof. Šuklje, ki je v deželnem zboru letos med drugim tako-le govoril:

„Leto za letom prepluje zavrata Krka svoja nizka bregovja, leto za letom pustoši polja in travnike ter neizmerno škoduje narodnemu blagostanju, toda do današnjega dne pričakujejo Dolenjci vedno še zamán obljudenega dež. inženirja, da bi na lici mesta se osvedočil o blagoslovu teh povodenj!

Dovolite mi, gospôda, da Vam površno naslikam dejanski položaj kostanjeviškega mesta in njegovega obližja ter s tem nekoliko podprem svoj nasvet. Krka, kakor znano, je lena voda, katera od Novega mesta do svojega ustja komaj za 25 metrov pada. Bregovi so nizki, in med njimi vije se Krka od Bele Peči navzdol v mnogih serpentinah, katere hitri odtok vode zabranijo. Že iz tega rodi se nevarnost, in sicer pri vsakem hudem deževju, da voda izstopi in povodenj nastane. Ali vrh tega so še Krko na nekaterih krajih med Kostanjevico in iztekom njenim zajezili z mlin-skimi jezovi, pri katerih se peščeve nabere. Vsled tega zastane voda, obližje njeno je mahoma preplavljeno — in lagune so tu! Naravno tudi, da

se po naliwu voda odtakavati ne more; nižava ob Krki ima izvrstno, debelo in rodovitno prst, a kaj to hasni, voda uničuje žetve, skisa in oblati travo, okuži in opustoši svet. V krakovskem gozdu nahajajo se kraji, po katerih imate skoro celo leto vodo do kolen. Ni čuda, da živina, katero krmijo s tako krmo, zbolí in pogine, ni čuda, da si poljedelec pomagati ne more, če ga 5- do 6krat vsaj na leto zadevajo jednake izgube, če mu voda prst odnese, travnike skisa in živino ugonobi! Mnogo tisoč oralov najboljšega sveta se je vsled tega spremenilo — v močvirje.

In kako neugodno vplivajo te povodnji na javni promet, kako neizmerno škodujejo zdravstvenim razmeram. Po nekaterih okrajnih cestah, na primer po oni, katera drži iz Kostanjevice v Sv. Križ in po oni, katera Rako veže z Novim mestom, je komunikacija ob času povodnji čisto nemogoča. V kostanjeviškem mestu skoro zmeraj voda čez prag sili v pritlična stanovanja. Pitne vode tedaj tudi nimajo, ker blatna Krka razliva se od zgoraj v vodnjake ter jih nerabljuje napravljaja. In recimo, da voda odteče, vendar je blato še ostalo in ž njim vegetabilčne snovi, katere potem počasi zginejo ter zrak okužijo s svojimi mijazmi. Pripovedovalo se mi je, da so pri pogrebu celo mrtvaške truge s štangami morali doli tlačiti, ker jama bila skoro do vrha napolnjena z vodo, rečem, da so take razmere po vsem nevredne evropske kulturne države, in med te moramo vendar tudi uvrstiti naše cesarstvo.

Že zaradi tega je uravnava Krke neobhodno potrebna; sicer pa bode poljedelstvo neizmerno pridobilo, kajti prvič se bodo zemljišča v inunda-cijskem ozemlju izrodila in zboljšala, potem pa se bode vodotok Krkin izdatno skrajšal in mnogo rodovitnega sveta pridobilo se bode kulturi. Smelo trdim, razširili in povečšali bomo svojo ožjo domovino, ako povoljno rešimo vprašanje o uravnavi spodnje Krke.“

O zavodu za gluhoneme,

o katerem smo lani pisali, spregovoril je tudi ljubljanski list „Slovenec“ sledeče:

„Jako potreba in čas je že, da se poskrbi tudi za te reveže. In ponudila se je med tem že tudi prilika. Kakor je bilo v tem listu že omenjeno, zapustil je blagorodni gosp. Tadej Merk. predsednik sodišču kupčijske zbornice na Dunaji, grad Slatenek, naj se porabi v kak dobrodelni namen. Imetje se je porabilo za stavbo vzgojevališča za deklice, ktero bodo vodile šolske sestre (de notre Dame). Poslopje je že popolnoma dodelano ter čaka svojega namena.

Že leta 1884 so se sestre ponudile slavnemu kranjskemu deželnemu odboru, da bi rade pre-

vzele tudi poduk gluho-nemih deklic v tem zavodu. Tudi zastopništvo Šmihelske županije je pri avdi-jenci o priliki bivanja presvitlega cesarja na Kranj-skem prosilo za to.

Vendar se bajé dotični odločivni krogi pro-tivijo temu, češ, da se bode vstanovil zavod za gluho-neme v Ljubljani, kot središči dežele. Vsaj do sedaj še ni bilo odgovora na prošnjo omenjene občine.

Gledé na pedagogična načela, da se učenci kjer-koli je moči ločijo po spolu, to pa še tembolj pri takem zavodu, kjer dotični do višje dōbe svoje starosti ostajajo, in kjer se ne učé le raznih po-trebnih vednost, ampak tudi raznih rokodelstev, s katerim si bodo zamogli sami kruh služiti ter tako postati koristni člani družine, — in gledé na to, da potrebujejo deklice drugačne vzgoje nego dečki, dalo bi se vsem vstreči. Naj dotičniki delajo na to, da se gluho-neme deklice sprejemajo v ta zavod, za dečke pa naj se sčasoma vstanoví jednaki za-vod v Ljubljani.

Ako bi dotični krogi uslišali prošnjo Šmihel-skega zastopništva, pričela bi se lahko šola za take nesrečne deklice že prihodnjo spomlad. Tudi imajo omenjene učiteljice postavno sposobnost za poduk gluho-nemih; menda jedine za slovenski jezik.

Tudi iz zdravstvenih vzrokov bi bilo to želeti; kajti blizo je jako zdrava pitna voda. Tudi okolica je zdrava, kar svedoči statistični izkaz umrlih leta 1884. Za Kamniškim okrajem (941) sledi precej Novomeški (1150)

Naj bi se na to ozirali oni, ki imajo odlo-čivno besedo v tej zadevi."

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

V Rudolfovem se te dni vrše volitve v ob-činski zastop.

Deželni zbor kranjski se je od 22. dec. do 4. jan. prih. leta preložil, komur je na tem, da bi naš zbor že skoro izdelal in sklenil postave, po katerih ljudstvo hrepeni in katerih potreba se je povdarjala pri raznih prilikah, mora obžalovati, da se je tako dolgo zborovanje pretrgalo. — Iz mej važnih predlogov omenimo le vladni predlog o razdelitvi skupnih zemljišč, občinski in volilni red Ljubljanskega mesta, postavo zaradi deželnih cest, predlog o vravnanji vodá, močvirsko postavo i. t. d. — Dosedaj je rešil le nekaj računov in proračunov, peticij in na znanje vzel nekatere od-delke letnega proračuna. Mlo upanja je, da bi vse omenjene predloge rešil. Kar mu bo še časa za zborovanje, zadostovalo bode komaj za deželni proračun, normalni šolski zaklad, obdačenje špi-

rita. Veči in važni predlogi pa se bodo morali odložiti za prihodnje čase.

Kolera, ki se je prikazala v Benetkah, **za-nešana je že v Trst**, kjer je umrlo nekaj ljudi za to kugo. Toraj pozor! Ravnajte se strogo po določbah, ki ste jih lansko leto prejeli od vlade. Še enkrat rečemo, rojaki, bodite oprezni in zmerni v jedi in pijači, posebno se pa varujte prehlajenja!

Najnovejši odlok **trgovinskega ministra** zaukazuje, da se bode od novega leta na dalje po železniških telegrafnih uradih čas računil po sred-njem Dunajskem času, do sedaj je veljal Praški čas.

Za **Istro** se je ustanovil tako zvani deželni kulturni svet. Na skrbi mu bode povzdiga na-rodnega gospodarstva, zboljšanje kmetijstva in ži-vinoreje. Če tudi je v laških rokah, vendar bode koristil zanemarjeni Istriji v narodno-gospodar-skem oziru.

Solnograški deželni zbor je sklenil peti-cijo na obe državni zbornici in državno vlado za gradbo železnice čez Ture, ki bode vezala Solno-grad preko Turov po najkrajši poti s Trstom. — Dolenjska železnica bo menda pa še dalje spala spanje pravičnega.

V **Bosni in Hercegovini** je imenovan za pravoslavnega metropolita s sedežem v Sarajevem arhimandrit Nikolajevič.

Iz **Bosne in Hercegovine** so se jeli vračati vojaki, ki so doslužili in dopolnili svojo dolžnost. To je najbolje znamenje, da se na Balkani ni treba bati nove vojske. Gotovo bi Avstrija svojih mejá v Bosni in Hercegovini ne pustila slabo zase-denih, če bi ne vedla dobro, da se ni ničesa bati.

Ministrski predsednik grof **Taaffa** je mej prazniki hudo zbolel, pa sedaj vže nekoliko okreval.

Na **Dunaji** je umrl mej božičnimi prazniki dr. Glazar, bivši minister prava za časa libe-ralne dobe.

Na **Dunaji** koze hudo razsajajo.

Kaj je novega po širokem svetu?

Mej **Serbi in Bulgari** je sklenjeno primirje, ki ima trajati postavno do 1. marca 1886. — Do te dōbe bode sklenjen menda mir. Tepena Srbska vojska mora se umakniti iz Bulgarije, zmagonosna Bulgarska pa zapustiti Srbijo. Knez Aleksander zahteva za nepotrebno vojno odškod-nine 42 milijonov frankov. S tem pa Srbi niso nič kaj zadovoljni. Tudi Turčija se je obrnila z okrožnico do velesil, o kateri omenja potrebo, da mora Srbija Bulgariji vendar le nekaj vojne od-škodnine plačati, Nadjati se je, da jo bodo pod-pirale pri tem velesile. Za sedaj je mir, če tudi se ob mejah še semtertja nekoliko popraskajo. — Tudi komisija, ki je imela sestaviti točke primirja, razšla se je. A ostala bode baje blizo, da se snide,

ako bi bilo treba. — Zmagovalnega kneza Aleksandra je nasod v 26. dan dec. vranjajočega iz vojske nad vse slovesno in navdušeno sprejel v Sofiji. Gospe so mu podarile lavrikov venec, katerega si imel na glavi.

Grki pa še vedno z orožjem ropotajo, kakor bi se imeli vže jutri sprijeti s Turkom. Pripravljajo se za vojsko na suhem in na morji.

V **Parizu** bodo te dni (28. dec.) volili predsednika. Duhovnom, ki so volili po svojej vesti poslance, ki niso po volji prstozidarskej sedajnej vladi, odtegnili so plačo, katero dobivajo iz državne blagajnice. — Iz tega se vidi, da duhovni ondi ne morejo biti svobodni, kjer dobivajo plačo iz vladne blagajnice. — Jako čudna nov davek mislijo vpeljati na Francoskem donašal bode državi lepe novce. Obdačiti mislijo tujce, ki bivajo na Francoskem. Vsak tujec bi plačal na leto po 18 frankov. Tudi Avstriji bi jednak davek ne škodoval, zlasti za „irredentovce“, ki bivajo v Trstu in Istriji. Davka proste so pa ženske tujcev in otroci dokler niso polnoletni.

Na **Pruskem** še vedno traja kulturni boj. Najbolj zapuščena je škofija Gnezdana, ki še sedaj nima višega pastirja. Nad dvesto fara nima duhovnov.

V **Rimu** so kardinali, kakor vsako leto, voščili sv. očeta Leonu XIII. vesele praznike. Sv. oče so na to odgovorili, da jim je kot vesoljnemu poglavarju katoliške cerkve sedajni položaj neznosen in bode ostal dotlej, da se Rim ne vrne sv. cerkvi. — Laška vlada še pridno grabi cerkveno imetje. Ne davno je vzela samostan Araceli redovnikom.

Iz **Amerike** iz zedinjenih držav prihajajo jako žalostne vesti o pomikanju dela in o splošni bedi maj delavci, ker zastajata trgovina in promet. Konzuli svare vse tiste, ki jih vleče želja v Ameriko, ne tja hoditi. Toraj ne v Ameriko!

Tonkin Francozom še vedno dela preglavico in stane dokaj novcev.

Gospodarske stvari.

Živinoreja.

(Dalje in konec.)

Bistveni dobiček pri tem bi bila neodvisnost od tujih živinorejcev; pa tudi bi bilo na ta način mogoče, da se porabi denar, ki je do zdaj na tuje romal, v podporo domačih bikorejcev in za premijiranje domače, dobro rejene živine. Da ima naša dežela vso za umno rejo potrebno govedo, o tem sem prepričan. To se razvidi tudi iz tega, da pridejo kupci iz sosednjih in tujih dežel k nam kupovat, na naše semnje živino za rejo.

Naše po deželi navadno pleme ima te-le prednosti:

1.) Je dobro za delo. V tej zadevi sem slišal, da druga vprežena živina nikakor ni tako trpežna in ubogljiva, kakor so dolenjski voli.

2.) Pitati se dá dobro naša živina in ima dobro meso; zaradi tega jo zelo iščejo po sejnih.

3.) Mleka dajo toliko naše krave, da o tem ni čuti pritožeb. Nasprotno so v mlekarskih gospodarstvih prav zadovoljni z njim. Tudi ima mleko dosta vsebine in je boljše od mleka drugih plemen. In naše krave se po leti samo na pašo gonijo, po zimi pa razen slame in vode nikakešnih drugih poboljškov ne dobé. V primeri z drugimi plemeni dajo pa vendar precejšnjo množino mleka. Z boljše krmo dale bi več mleka, kar se tudi zgodi pri vseh kravah, od katerih se veliko mleka dobiva, ko se jim daje tudi obilo dobre piče.

4.) Naša živina ni občutljiva proti vremenu in drugim nezgodam; zato pa je v obče veliko zdravjša od živine drugih kronovin; tudi dolgo živi. Posebno je na Kranjskem čisto neznana plućna bolezen, ki dela v drugih deželah veliko škode. Odsvetujem torej upeljevanje živine iz dežel, kjer je plućna bolezen, ki se lahko naleze, pa ne tako lahko zatre.

Znano je, da po previdnem izbiranju pri plemenji živine le malo komadov treba, da se dobé dobra debla (stariši) in plemena. Zato naj bi se tudi pri nas za plemenje izbral najboljši material in se držalo načela: „Najboljše in najlepše naj se družijo z najboljšim in najlepšim!“ Potem naj se gleda, da je tudi poznejše plemenje potomcev isto tako pravilno po načelih umne živinoreje. Tako bi se potem napredovalo od rodu do rodu, korak za korakom brez velikih stroškov in brez skrbi, da reja spodleti.

Kdo naj pa tako umno govedorejo vodi?

Kdo naj take pričetne zapisnike o plemenji priredi in dalje vodi?

Pri srednjem ali manjšem kmetu, če ima več živine, kaj takošnega gotovo ne moremo pričakovati. Za to so premalo zaupljivi in bi gotovo mislili, da tudi za to novotarijo tiči povišanje davkov. Tudi so za to preokorni. Pri večjih in umno gospodarečih posestnikih bi se to že lahko zgodilo; toda ti tega ne utegnejo, pa tudi bi se s tem razkrojilo ves sistem umne govedoreje. Radi tega bodo pač strokovnjaki se tega posla lotiti morali, kajti stvar zahteva časa, truda in razumnosti, ako se hoče, da se bode poljetje splačalo.

To nalogo naj bi po mojem mnenju prevzeli okrajni živinozdravniki, ki so za to sposobni že po svoji strokovni omiki, in ker si po svojem občenju s kmetovalci pridobé pregled o stanju živine in ker že tako služijo državi ali deželi.

Da se taka organizacija izvede, naj se dežela razdeli v rejne okroge, kateri naj bi obsegali zemljino sodnih okrajev.

V takem okrogu naj bi se po predlogu c. kr. okrajnega glavarstva volila iz kmetijskih podružnic ali družih strokovnjakov najmanj dva sposobnjaka, ki bi bila z okrajnim živinozdravnikom rejna komisija, katera naj bi leto za letom v svojem rejnem okrogu se posvetovala o licenciranji rejnih bikov, o preskušnjah rejnih vspehov pri moški in ženski živini, o spisovanji rejnih zapisnikov ter o družih zadevah umne živinoreje. Sklepi te komisije bi se izročevali c. kr. okrajnemu glavarstvu, da jih izvrši in kazni nalaga.

Zapisnike o prvotni rejni živini (Stammrollen) in sklepe ter druge predloge zbira pri c. kr. okr. glavarstvu nastavljeni živinozdravnik ter je pošilja po uradnem potu c. kr. kmetijski družbi, ki naj bi o svojem času sestavila čredne knjige (Herdebücher).

Po tem potu bi c. kr. kmetijska družba vedno vedela in povedati mogla, kje se dobé požlahnena in za rejo sposobna goveda.

To podjetje bi se s tem pospeševalo, da bi se delila vsakemu živinorejcu posebej darila takrat, kedar bi rejna komisija v okraji ogledovala živino in licencirala bike.

Premije v denarji naj bi se dajale samo srednjim in malim kmetom, veleposestnikom pa svetinje in pohvalne diplome za zasluge umne živinoreje.

Piše nam se:

Iz Šmihela poleg Novega mesta 31. dec. Naglost ni pridna, je rekel polž, ko je lezel 7 let čez plot, slednjič pa, ko pride na vrh, cepne nazaj. Tudi s zidanjem toliko potrebne šole se Šmihelčanom ni mudilo. Po preteku 20 in še več letih pa so vendar sklenili in podpisali v seji 5. dec. t. l., da se bo skoz 5 let pobirala doklada na prave davke po 30 % za zidanje šolskih poslopij. Dvorazredna ima neki postati v Šmihelu, enorazredna pa v Birčni vasi ali celó na Ušivcu, če bode obveljal nasvet gosp. grajščaka Ed. Pstrosza in si moške v 4 letih preden se začne poslopje zidati, kaj ne premislijo in ne združijo s farno šolo, kar bi bilo iz mnogih obzirov še vendar najbolje prav, pa vsaka dobra reč, pravijo, potrebuje časa in tako tudi premisleka, do leta 1889. je pa še dolgo, dolgo!

S 1. majnikom t. l. prično gospe šolske sestre dekliško šolo. Po posredovanji preč. gosp. župnika Peterlina dovolila je gospa mati prednica na občno željo faranov, da bodo imeli v novem krasnem poslopju tudi dečki začasno, svojo šolsko sobo. Obema mora fara v resnici prav hvaležna biti.

Graščino Ruprčvrhsko g. E. Pstrosza mizijo kupiti č. oo. trapisti, kupa določno pa še

niso sklenili, Naselili se bodo v gradu tje proti koncu meseca aprila. Želeli bi si jih vsi, kajti dajejo najlepši zgled krščanskega življenja, zraven pa tudi zgled umnega kmetovanja in obdelovanja vinogradov.

Iz Svibnjega. Dne 21. decembra so prišli novi dekan gosp. Matevž Frelj v Trebnje, ki so bili dosedaj župnik v Velikih Laščah. Kmaló bo leto, kar so umrli ranjki gospod dekan in zdaj še le se je spolnila vroča želja, da so nastopili novi gospod dekan svojo dekanijo in faro. Sprejem bil je prav lepo osnovan, gospodi duhovniki, drugi gospodje in gosp. odborniki s županom šli so do sv. Roka naproti, kjer so jih sprejeli in spremili do novega doma, tam so jih pozdravili z srčnim „dobro došli“ ter med zvonjenjem in pokanjem topičev pripeljali v Trebnje. Tukaj čakalo je obilno zbranega ljudstva in požarna bramba na trgu njihov prihod. Požarna bramba je napravila zvečer lepo bakljado, domači pevci pa so zapeli tri pesmi, in ko so se gosp. dekan za to čestitko pristrčno zahvalili, zadoneli so njih gromoviti „živili!“. Trebanjci so napravili tri lepe slavaloke čez cesto in jednega pri cerkvenih durih, kateri so bili z zastavami in zelenjem olepšani.

Pri tej priložnosti naj mi bode dovoljeno, da opomnim na to, kako prijetno je v takem kraju, kjer se petje uči in ker imajo odrasli fantje veselje do petja. Skoro nemogoče je kaj posebno slovesnega, če ni petja tam, kjer je godba nemogoča. Dolenjski fantje! idite k vašim učiteljem in vas bodo gotovo radi podučevali v petji, ako jih za to poprosite. Kaj ne bode lepše, če se navadite lepih in poštenih narodnih pesmi peti, nego če požete vaš ničvredni „lojla, lejla, drojla, drejla“, pri katerem morajo vsakega ušesa boleti, če vas posluša.

Domače vesti.

(Volitve) v mestni zastop Novomeški vršile so se 29. in 30. decembra. Kdo bode županoval, še ni znano.

(„Prvi Narodni dom“ v Rudolfovem) je imel občni zbor na nedeljo 20. decembra 1885. Ostal je začasni stari odbor. — Delnice bodo se kmalu jele razpošiljati. Čitalnica pa je imela občni zbor 27. decembra, in je bil predsednikom izvoljen gospod prof. Rajko Perušek.

(Gosp. Ivan Komljanec,) učitelj veronauka na gimnaziji v Kočevji, imenovan je šolskim nadzornikom za Kočevski okraj.

(Občinske volitve.) Pri občinski volitvi v Ribnici zvoljen je bil Janez Zobec iz Horvače

županom, Jože Klein iz Ribnice, Anton Pogorelc iz Goriče Vasi, Janez Mate iz Goriče Vasi, Janez Lovšin iz Ribnice in France Stare iz Gorenje Vasi pa občinskimi svetovalci. — V Strugah kočevskega političnega okraja postal je župan Anton Oražem iz Teržiča, občinska svetovalec pa Jože Pugelj iz Teržiča in Nace Pugelj iz Pricerkve.

(Mestna in meščanska godba) v Novem mestu, ktera se vzdržuje iz prostovoljnih doneskov, je imela pretečeno leto 917 gl. 82 kr. dohodkov, in 967 gold. 92 kr. stroškov, tedaj primankljej 50 gld. 10 kr. Godba je pod vodstvom gosp. kapelnika Tučeka res izvrstna, in mi toplo priporočamo obilno podporo.

(Iz deželnega zbora.) Gosp. prof. Šuklje izročil je prošnjo mestnega odbora v Višnji Gori, da se prestavi sodnija iz Zatične v Višnjo Goro.

(V Črnomlju) bil je dne 3. decembra ustanovni zbor podružnice sv. Cirila in Metoda. Načelstvo: gg. Franjo Šetina, učitelj — prvomestnik; Franjo Šušteršič, župan in posestnik — namestnik; blagajnik Janko Schweiger, posestnik. —

(V Šmartnem pri Litiji) vadi ondotne rudarje v petji prav marljivo g. učitelj Bartelj.

(Iz deželnega zbora.) Poslanec Faber je poročal o prošnji okrajno-cestnega odbora kočevskega, da bi se še jedenkrat pregledala cestna proga Kaptol-Fara po izvedencih ter predlaga, naj se izroči deželnemu odboru v rešitev. Predlog se je sprejel. Isti poslanec je poročal o prošnji okr. cest. odbora naj se cesta od Ljubljane skozi Kočevje, Črnomelj v Metliko uvrsti med deželne ceste ter predlaga, naj se izroči deželnemu odboru v rešitev. G. prof. Šuklje je to toplo priporočal.

(Prememba posestva.) Graščino v Mirni je od gosp. okr. glavarja Julija Vestenecka kupil gosp. Maurer.

(Občinska volitev.) Pri novi volitvi občinskega predstojništva v Dvoru političnega okraja krškega izvoljen je bil Ignacij Repše iz Gaja za župana; Josip Kus iz Rupe, Janez Majcen iz Dvora in Janez Juntez iz Kamenškega pa za občinske svetovalce.

(Imenovanja.) Sodnjski pristav v Ribnici, Janez Nosan, imenovan je okr. sodnikom v Vipavi; Premeščen je sodn. pristav Anton Brumen iz Metlike v Slov. Bistrico. Imenovani so sodn. pristavi pri okrožni sodnji v Rudolfovem. Benedikt pristavom pri okrožni sodnji v Celji; sodnjskimi pristavi pa avskultantje Josip Rotner za Ribnico in France Garzarolli za Metliko.

(V Šmarjeti) je neki kovač na ledu zdrnil in tako nesrečno padel, da je takoj mrtev obležal.

(Naznanilo.) Kmetovalci, kateri želijo dobiti izvirno rusko (rigajsko) laneno seme, naj se oglasijo za-nj pismeno ali ustmeno zadnji čas do Svečnice v pisarni c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani.

(Zmrznil.) Iz Sv. Križa pri Litiji se poroča, da so našli 13 t. m. na cesti blizu Velike Gobe 38letnega kmetskega sinu Jožeta Lenarta iz Velike Gobe zmrznenega. Ta je šel poprejšnji dan v Gorico, kjer se ga je menda preveč navlekel. Na poti proti domu je hotel nekoliko počiti, a pri tem je zaspal in zmrznil.

(Obesil.) V Metliki se je po noči mej 29—30. nov. obesil Matija Mikše, bivši vojak 72 let star. Vzrok je neznan. Radi pomanjkanja ne, ker je zapustil precejšno imetje (400 gld.) v gotovini.

(Nesreča ali samomor?) Iz Krškega se piše: Dne 8. dec. zjutraj ob 9. uri potegnili so 66letno vdovo Marijo Perše, ki je zadnji čas služila v Krškem, pri mostu čez Savo tik Krškega mrtvo iz vode. Jedno uro poprej videl jo je mitničar Jože Koletič na omenjenem mostu stati. Če se jej je pripetila nesreča, ali če je sama skočila v vodo, se do sedaj ni moglo dokazati.

(Nesreča.) Iz Žužemperka poroča se nam: Dne 4. dec. sekal je posestnik Janez Košiček iz Žužemperka štev. 87 v svojem gozlu tik Žužemperka bukev. Pri tem je pa drevo vsled njegove lastne nepaznosti padlo nanj in ga tako zelo poškodovalo, da je v malo urah svojo dušo izlihnil. Kosiček zapusti vdovo in dva nepre-skrbljena otročiča.

(Dolenjsko železnico) so v deželnem zboru kranjskem priporočali zlasti g. poslanci, ki zastopajo našo dolensko stran. G. dr. Papež jo je med drugim priporočal tako-le: „Mi Dolenjci nočemo več govorjenja o dolenski železnici; tega je že odveč, tega smo se naveličali; časi so se predrugačili, sedaj pričakujemo nujna dejanja. Ako vlada hoče kaj odločnega ukreniti, bode ona, to mislim, sedaj gotovo ukrenila, ko ima železnica veliko važnost z narodno-gospodarskega stališča, razen tega pa v drugem oziru pomen za nekatere revne, pa najpoglavitejše kraje na Dolenjskem, ker je vsled slabe komunikacije velika revščina nastala. V letnem poročilu o tej reči sicer čitamo, da se tehnična dela in poizvedbe o kupčijskih zadevah tako daleč gotove, da bode na podlagi teh visoki vladi mogoče, prihodnje leto predložiti visokemu državnemu zboru postavno predlogo gledé te železnice. V dotični seji gospodarskega odseka pa je nam povedal povabljeni strokovnjak gospod

Luckmann, kateremu se imamo zahvaliti za prav važne podatke, da tehnična dela še niso toliko dovršena, da bi vlada mogla na to vložiti predlogo sedaj v državnem zboru. Torej gre najprej nas Dolenjcev želja na to, da bi se tehnična dela pospeševala, kolikor je mogoče, da ne bode zopet za eno leto več zgubljeno, da ne bode zopet za eno leto zakasнено. — Iz tega se razvidi, da je ne bomo še tako hitro dobili ne, te železnice.

Darovi za prenovljenje frančiškanske cerkve v Rudolfovem:

Častiti gospod kanonik Dr. H. pl. Pauker . . .	10 gl. — kr.
" " Fr. Kumer	2 " — "
" " J. Tavčar	2 " — "
Častita gospodična U. Vidmar	10 " — "

Dalje prihodnjič.

Razne vesti.

* (Leto 1886). L. 1886 je navadno leto s 365 dnevi (66 nedelj in praznikov). To leto je 7086 po stvarjenji sveta. (Po drugem računu 7886 let) Judje računajo to leto za 5746 l. Turkom je to leto 1303. Od vesoljnega potopa bode minulo letos 4179 let. Od sezidanja Rima je 2639 let. Od kar so začeli v naših krajih vinsko trto saditi, je 1610 let. Od preseljevanja narodov je 1511 let. Od kar so se Slovenci v teh krajih naselili, je kacic 1300 let. Od sezidanja dunajskega mesta je 786 let. Od volitve Rudolfa I. Habsburškega, pradedna našega cesarja za nemškega cesarja je 613 let. Smodnik so bili iznašli pred 506 leti, tiskarstvo pa pred 446. leti. Ameriko so bili odkrili pred 394 leti (1492). Martin Luter je učil krivo vero pred 369 l. (l. 1517). Naš presvitli cesar je začel vladati pred 38 leti.

* (Orel ropar otroka.) „Ameriki“, se piše: Pred nekoliko tedni pitala je žena farmerja Jean Baptiste Romilyja iz Vincent de Paula v Kanadi na dvorišči kuretnino; med tem se je igral nje dveletni otrok zraven. Na enkrat plane orel kakor blisk na otroka, ga zgrabi s kremplji, ter vzleti v zrak. Mati začuje otrokov krik ter vidi, kako sinček svoje ročice steza prosoč pomoči. Na kričanje materino prileté so sedje s puškami hoteč preganjati orla. Ta leti kako miljo daleč s plenom, potem se pa vsede na streho nekega skednja. Tukaj prične trgati otroka, a preganjajoči možje ga s tem prepodé, da v zrak streljajo. A pomoč prišla je prepozno, kajti otrok, kojega je sedaj orel na strehi pustil, bil je vže mrtev. „Lj. L.“

Opravitki meseca januarja.

Vinoreja. Pri vgodnem vremenu vinograde gnojiti, lepe dneve rigolati, skorje starih trt odrgniti, ker je pod njo neki črv. Vezi prerezati. Pri lepem vremenu rezati. — Kletarstvo. — Pretaka se, dopolnjuje in s pokušanjem čuva nad vinom. — Domače gospodarstvo. Zemlja se navaža, kompostni gnoj se dala. Žito se premetava v kašćah. Hlevi naj bodo gorki; opoludne se prevetrijó. Dela se načrt, kako se bode obdelovalo prihodnje leto. Dobre knjige se čitajo. — Poljedelstvo. O lepem vremenu se gnoj na njive vozi; poti se popravljajo; zemlja, lapor in kompost se pripravlja. — Sadjarstvo. Drevje

se snaži, stari lub se odrgne; goseničja zalega in mah se odstrani. Obrezujejo se pritlikovci in špaliri. Zareze se namažejo z drevesnim voskom. Vrtnarstvo. Narejajo se gnojne gredice (Mistbeete), kamor se deva kumarico in melonino seme. — Čebelo-reja. Motiti se čebele ne smejo, morajo se varovati golazni. Ako treba, morajo se pitati z medom ali kandis-cukrom. Pred solnčnimi žarki se morajo obvarovati, da se prezgodaj ne zbudé.

Sejmi na Dolenjskem.

V Ljubljani 8 dan, in v Novem mestu prvi ponedeljek vsakega meseca sejmi za živino. — V Škocjanu pri Mokronogu vsaki kvaterni četrtek. — 2. januarja v Ribnici. — V pond. po sv. 3 kraljih na Vidmu (poleg Krke). Torek po sv. 3 kraljih v Metliki. 10. v Zalogu.

Loterijske srečke.

Trst 19. decembra	18	60	64	82	19
Gradec 24. decembra	80	62	22	39	19

Vsim sorodnikom, prijateljem in znancom
Srečno Novo leto!
Janez Krajec.

Učenec

iz dobre hiše, ki bi se rad klobučarije učil, se takoj sprejme pri

[1] **Karol Dularju,**
klobučarju v Rudolfovem.

Svarilo.

Ker se pod mojem imenom šivalni stroji (mašine) toda slabše kot moji, od tukajšnjega agenta prodajajo, svarim tedaj vsakega častitega kupca od tega se prevartiti pustiti.

Šivalne mašine.

Šivalni stroji.

Najboljši Howe-, Singer in Cirkular šivalni stroji z 5 letnim poroštvom (garancijo) prodaja od 40 gl. naprej. Da so moji šivalni stroji posebno dobri, znajo tisti častiti kupei pričati, kateri jih že 10 do 18 let rabijo.

Šivalni stroji.

Šivalne mašine.

J. OGOREUTZ,

v Novem mestu.

[2—4]

Federn Matrazen

Federn Matrazen

Tudi prodaja od 7 do 8 gld. lesene Federn Matraze od glv. c. k. priv. tovarne iz Dunaja, katere drage „Drat Matratzen“ popolnoma nadomestujejo.

Federn Matrazen

Federn Matrazen